

Nemzetpolitikai összefoglaló

2013. 27. hét

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Iskolaválasztásról szóló konferencia a Nemzetpolitikai Kutatóintézetben

Iskolaválasztás: nyelvmegtartás és/vagy érvényesülés címmel rendezett konferenciát a Nemzetpolitikai Kutatóintézet (NPKI) múlt szerdán a Magyarország Házában, Budapesten. Kántor Zoltán, az NPKI igazgatója beszédében hangsúlyozta: a legfontosabb cél, hogy a külföldi magyar területeken anyanyelvi oktatási intézménybe írassák a szülők a gyermekeiket, mert a többségi iskolákból minimális az esély a magyar tannyelvű intézménybe történő visszairatásra. Kántor Zoltán emlékeztetett: tavaly a Külföldi magyar óvodások évét rendezték meg a Nemzetpolitikai Államtitkárság kezdeményezésére, az idei pedig a kisiskolások éve. Mindkét programhoz továbbképzések, háttéranyagok, módszertani csomagok kapcsolódtak és kapcsolódnak. Hozzátette: a gyermekek 8–10 éves koráig terjedő időszak azért fontos mert addig eldől, hogy magyar nyelvű intézménybe kerülnek-e. Morvai Tünde a felvidéki tömbben és szórványterületen egyaránt végzett vizsgálatokról szólva hangsúlyozta, az egyik kutatási területen, Dunaszerdahelyen a kutatás során szinte tabutémának számított az iskolaválasztás kérdése. Előfordult, hogy iskolaigazgató a kényes magyar–szlovák kapcsolatokra hivatkozva tagadta meg a választást. Azok, akik a szlovák intézmény mellett döntöttek, szempontként említették a szlovák nyelvi kompetenciák elsajátítását. Akik egykor szlovák intézménybe jártak, nagyobb arányban adták többségi óvodába és iskolába gyermeküket, mint akik magyar tannyelvűbe jártak. Vannak, akik úgy gondolkodnak, hogy a magyarul tanulás nélkül négy-öt órával kevesebb a heti óraszám, és ez lehetőséget ad más idegen nyelv tanulására – mondta. Szügyi Éva a délvidéki helyzetet ismertetve hangsúlyozta, hogy a csökkenő gyermeklétszám, a szakképzett tanerő és a magyar tankönyvek hiánya jelentősen befolyásolja az intézményválasztást. A tömbben és a szórványban egyaránt egyre kevesebb a magyarul tanuló diákok száma. A magyar általános iskolások 20 százaléka tanul szerb nyelven. Arányuk akár 30 százalékra is nőhet a tendenciákat látva. A szakember zentai kutatása során szembesült azzal a jelenséggel, hogy a pedagógusok, szülők nem akarnak nyilatkozni az iskolaválasztás motivációjáról. Általános szempontokat említettek, a lakóhely közelségét, az iskola hírnevét, más szülők tapasztalatait. Ferenc Viktória a kárpátaljai kutatómunka eredményeiről elmondta, öt-nyolc éve új tendenciaként jelent meg a többségi iskolaválasztás. Korábban magától értetődő volt, hogy a magyar szülők magyar iskolát választanak. Törést az ukrán nyelvű emelt szintű érettségi és felvételi hozott. Ez az intézkedés azzal járt, hogy észrevehetően megnőtt a többségi iskolát választók száma. Beregszászon adva vannak a teljes magyar oktatás feltételei, mégis csak az összes iskolás 44 százaléka jár magyar nyelvű intézménybe. Az iskolaválasztási szempontok között említették a szülők az ukrán nyelv elsajátítását, az ukránjai továbbtanulásra, emelt szintű érettségire való felkészülést és a későbbi boldogulást.

Hamarosan postázzák a külhoniak választási regisztrációs nyomtatványait

Várhatóan három hét múlva kezdi el postázni a Nemzeti Választási Iroda a határon túli, kettős állampolgárságú magyarok regisztrációs nyomtatványait a 2014 tavaszi országgyűlési választásra. Erről az intézmény vezetője számolt be az Országos Választási Bizottság (OVB) ülésén. A levelek kiküldésével, valamint a választásokhoz kapcsolódó közbeszerzések kiírásával lényegében megkezdődik a jövő évi választások előkészítése. Pálffy Ilona közölte: a határon túli magyarok regisztrációja augusztus 1-jével indul, ezért küldi ki a választási iroda legalább két héttel korábban a megkereső leveleket és a nyilatkozatokat, amelyekben az érintettek visszajelezhetnek, ha regisztrálni akarják magukat a választásra. Regisztrálni elektronikus úton is lehet majd - mondta, hozzátéve, hogy a regisztrációs eljáráshoz szükséges miniszteri rendeletet és a nyomtatványt még júniusban szeretnék megjelentetni a Magyar Közlönyben. Elmondta, hogy a legfrissebb adatok szerint 420 ezer az egyszerűsített eljárásban honosított magyar állampolgárok száma. Az irodavezető az OVB tagjai előtt arról is beszélt, szeretné, ha az előkészítő munka minél nagyobb nyilvánosságot kapna, és tervezi, hogy abba véleményezőként bevonja a testületet is. Ez azt jelenti, hogy minden miniszteri rendelettervezetet és esetleges jogszabály-módosítási tervezetet előzetesen megmutatna az OVB tagjainak. Pálffy Ilona elmondta, bízik benne, hogy a jogalkotás nyilvánosságának köszönhetően kevesebb támadás éri majd az választási irodát, és így az egyébként igen feszített munka könnyebb lehet. A május elején megszűnt Országos Választási Iroda (OVI) feladatait átvevő NVI kilenc évre kinevezett vezetője azt a feladatot kapta, hogy kiépítse a mindenkori kormánytól független új intézményt, és a részben kibővített munkatársi gárdával elindítsa a működését.

Időt nyert az erdélyi magyarság az alkotmánybírósági döntéssel

Időt nyert az erdélyi magyarság azzal az alkotmánybírósági döntéssel, amely szerint csak egy év múlva alkalmazhatják Romániában a leszállított népszavazási küszöböt – mutatott rá pénteken Kelemen Hunor, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke az MTI-nek adott interjújában. A taláros testület az RMDSZ és a többi ellenzéki párt óvását elutasítva szerdán kimondta: nem sérti az alaptörvényt a népszavazások érvényességi küszöbének leszállítása 50-ről 30 százalékra, ha ezt csak egy év múlva kezdik alkalmazni. A döntés miatt már a kormánypártok sem bíznak benne, hogy idén alkotmányt módosíthatnak, és a közigazgatási régiók megalakítása is késhet. Kelemen Hunor kifejtette, ha nem lesz új alkotmány, akkor nem alakulhatnak közigazgatási régiók sem, ami a magyarságnak jó hír. Bár az alkotmánymódosítás során történtek előrelépések a kisebbségek szempontjából, úgy vélekedett, hogy a régiók megjelenése visszavághatja a más területeken elért nyitást. Az USL ugyanis olyan nagy közigazgatási régiókat tervez,

amelyekben minden magyarlakta térség kisebbségbe kerül, és még a legnagyobb magyar közösség – a székelység – képviselője is kiszorul a regionális döntéshozatalból. Az MTI kérdésére, hogy elhárult-e a magyarlakta térségek román többségű közigazgatási régiókba való beolvasztásának veszélye, az RMDSZ elnöke azt mondta: elodázódott a veszély. „Időt nyertünk. Aki időt nyer, életet nyerhet” – tette hozzá, rámutatva, hogy az alkotmánymódosítási tervezetet a parlament mindkét házában meg kell még szavazni, így az RMDSZ-nek lesz még lehetősége érvelni a közigazgatási régiók bevezetése ellen vagy a hagyományos térségek különleges jogállásának bevezetése mellett. Kelemen Hunor az MTI kérdésére megerősítette: az RMDSZ nem tett le arról, hogy tömegmegmozdulást szervezzen, amelyen a magyarság kinyilvánítja álláspontját a régiósításról. „Szeptemberre tervezünk egy olyan megmozdulást, amely a közösségi akaratot fölmutatja, a régióátszervezéssel kapcsolatos veszélyekre felhívjuk a figyelmet, elmondjuk, mit tartunk jó megoldásnak a mi szempontunkból és Románia szempontjából. A mostani alkotmánybíróági döntés ezt a szándékunkat és ezt a lehetőséget nem írta felül” – mondta az MTI-nek az RMDSZ elnöke.

Az alkotmánybíróság döntése nemcsak az alaptörvény módosítását, így a közigazgatási átszervezés folyamatát akasztotta meg, hanem jó eséllyel felerősíti a kormánykoalíció két nagy pártja közötti feszültségeket is. A szociáldemokraták és a nemzeti liberálisok között már jó ideje érezhető volt a nyílt konfliktus kialakulásának esélye, ám az – elsősorban az utóbbiak által szorgalmazott – gyors alkotmányozás igénye egyelőre elfedte ezeket. A jövő évi európai parlamenti választásokon külön pártlistán indul a két alakulat, az év végén sorra kerülő elnökválasztásokon pedig – bár a pártszövetség protokollumában közös jelöltről beszélnek – az esélyesebb szociáldemokraták minden bizonnyal nem engedik át az elnöki pozíciót a liberális pártelnöknek, Crin Antonescunak. Így akár koalíciós szakadás is elképzelhető a nem túl távoli jövőben, ami teljesen új megvilágításba helyezheti, akár végleg le is veheti a napirendről az alkotmány módosítását és a közigazgatási átszervezést. Az új helyzetben mindenképpen megnőhet az RMDSZ érdekérvényesítő képessége, hiszen a nemzeti liberálisok esetleges ellenzékbe vonulásával a szociáldemokraták számára elsősorban a magyar honatyák, illetve az egyéb nemzeti kisebbségi képviselők voksaival biztosítható a stabil kormányzás.

Bajnai Gordon Erdélyben

Értelmiségiekkel, a gazdasági élet szereplőivel, kisebbségkutatókkal találkozott Bajnai Gordon, csütörtökön Marosvásárhelyen, pénteken Kolozsváron. Az Együtt-PM szövetség vezetője pénteken azt mondta az MTI-nek, hogy tájékozódni, ismerkedni járt Erdélyben. A volt miniszterelnök hozzátette, Kolozsváron együtt ebédelt Kelemen Hunorral, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség elnökével. „Az a változás, amelyre Magyarországnak 2014 után szüksége van, kiterjed a nemzetpolitikára, az erdélyi magyarság és a mindenkor magyar kormány kapcsolatára is. Ehhez gyűjtöm az információkat egy hosszú távú építkezés első lépéseként” – közölte Bajnai Gordon. Tájékoztatása szerint beszélgetőpartnereinek azt is elmondta, hogy bármilyen változás legyen is

Magyarországon, a kettős állampolgárság ügyében kialakult helyzetet nem szabad megváltoztatni. Bajnai Gordon azt mondta, meggyőződése, hogy a jövőbeni magyar kormányok politikája „nem szólhat arról, hogy a megosztottságot, a politikai harcot ide exportálják”, hanem arról, hogy az itt élők demokratikus szervezeteinek álláspontját támogassák Budapestről. Úgy véli, a magyar kormány sikerének az a mércéje, hogy könnyebb vagy nehezebb magyarként megmaradni és boldogulni a szülőföldön. Bajnai Gordon az MTI kérdésére elmondta, mostani útján csak az erdélyi magyarság legrepresentatívabb szervezetének vezetőjével volt informális találkozója, de egy következő erdélyi úton minden bizonnyal a többi magyar politikai szervezet vezetőivel is keresi majd a kapcsolatot. Hozzátette, még ebben az évben szándékában áll egyszer vagy kétszer Erdélybe látogatni.

Mikó-ügy: az igazságügyi tárca szerint nincs kár

Október 10-én folytatódik a tárgyalás a bukaresti legfelsőbb bíróságon arról, hogy az illetékes restitúciós bizottság törvényesen szolgáltatotta-e vissza a református egyháznak a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium ingatlanjait. Markó Attila RMDSZ-es parlamenti képviselő, a restitúciós bizottság korábbi elnöke a csütörtöki tárgyalás után elmondta: tanúk meghallgatását kérték, és annak a megállapítását, hogy kinek okoztak kárt a döntésükkel. „A helyi önkormányzat kijelentette, nem károsították meg, az igazságügyi minisztérium is úgy vélte, hogy az állam nem szenvedett el kárt. Károsultnak pedig kell lennie ahhoz, hogy minket károkozással vádolhassanak” – nyilatkozta Markó. A képviselő elmondta, még a per korábbi szakaszában készült az igazságügyi minisztérium ama dokumentuma, amely szerint az állam nem szenvedett kárt a restitúció következtében. „Ha nincs politikai parancs az ítéletre vonatkozóan, megérzéseim jók is lehetnek, de ha van, nem számít, milyen a hangulat a tárgyalás során” – beszélt a bíróság hozzáállásáról Markó Attila. A visszaszolgáltatási bizottság egykori tagja kifejtette, a buzăui bíróságon végig úgy tűnt, a bírók értik és elfogadják a bizonyítékaikat, végül mégis elmarasztaló ítéletet hoztak.

Újratemették Skultéty László földi maradványait

Katonai tiszteletadással ünnepélyesen újratemették Skultéty László földi maradványait múlt csütörtökön szülőfalujában, a ma Szlovákiához tartozó Hegyesmajtényban. A ceremónián Magyarországot Orosz Zoltán altábornagy, vezérkarifőnök-helyettes és Balogh Csaba pozsonyi nagykövet képviselte. Nincs két történelem, nincs külön szlovák és külön magyar történelem, csak magyarok, szlovákok és a velük együtt Közép-Európában élő népek közös történelme létezik, amely összeköti őket, mert közösen élték és élik meg azt - hangoztatta Orosz Zoltán altábornagy, vezérkarifőnök-helyettes az újratemetésen mondott beszédében. Hozzátette: a magyar huszár élete is ezt bizonyítja, hiszen nemcsak

anyanyelvén, magyarul beszélt, hanem németül, latinul és szülőfaluja többségének nyelvén, szlovákul is. A vezérkarifőnök-helyettes elmondta: nagyra értékeli a meghívást, amit szép gesztusnak tart, amely csökkentti annak a sajnálatos lépésnek a súlyát, hogy a magyar felet nem vonták be az előkészületekbe. Mint mondta, reméli, Skultéty László hazatérése egy új korszak kezdetét jelenti, ami a Szlovákiában lévő magyar hadisírok gondozását illeti. Peter Vojtek, a szlovák hadsereg vezérkari főnöke az újratemetésen mondott beszédében felidézte Skultéty László életének főbb megállóit. Rámutatott, hogy aligha létezik a történelemben még egy olyan jó példája az elkötelezettségnek, mint amilyenről a huszár tanúbizonyságot tett. Hozzátette: Skultéty László földi maradványai, halála után Hegyesmajténytől távol nyugodtak, ám most „a sorsnak, a véletlennek vagy az isteni gondviselésnek köszönhetően” Hegyesmajtény település közbenjárása mellett, teljesülhetett a katona „ki nem mondott utolsó kívánsága”, és visszatérhetett szülőfalujába. A síremléken Skultéty László rövid életrajzát megjelenítő emléktáblákat is elhelyeztek, négy nyelven, szlovákul, magyarul, németül és angolul. A magyar nyelvű emléktábla szövegében több helyesírási hiba és elírás van. A magyar hadseregben rekordideig - 81 éven át - szolgált Skultéty László újratemetésére közel egy hónappal azután került sor, hogy a huszár földi maradványait a szlovák és a román hatóságok megegyezése alapján kihantolták a katona újaradi sírjából, és elszállították Szlovákiába.

MKP - Vitaanyag készül az autonómiamodellekről

A Magyar Közösség Pártja kiemelt figyelemmel kíséri a Szlovák Köztársaság közigazgatási átrendezésében zajló folyamatokat, amelyek jelenleg alapvetően az államigazgatási szférát érintik. A kitűzött célokkal – legyen takarékos, hatékony és könnyen elérhető, szakszerű a közszolgáltatás – a magyar párt is egyetért, ugyanakkor rámutat: az állam demokratizálódási folyamatának és modernizálásának elengedhetetlen feltétele az önkormányzatiság fejlesztése, a jog- és hatáskörök további decentralizációja, illetve a feladatrendszerek ellátásához szükséges anyagi források biztosítása. Óry Péter, az MKP közigazgatási alelnöke szerint a helyi és megyei önkormányzatok a fejlett Európában a demokratikus intézményrendszerek alappillérei, amelyek által az állampolgárok számára elérhetővé vált a közigazgatásban való aktív részvétel joga. „A szlovákiai közigazgatás átszervezése során tehát ezt a bevált gyakorlatot kell követni, s a lehető legnagyobb mértékben megvalósítani a valós önkormányzatiság alapjául szolgáló szubszidiaritás elvét” – fűzte hozzá az MKP alelnöke. A Magyar Közösség Pártja Óry szerint elkötelezett híve az Európában honos azon önkormányzati rendszereknek, amelyek az őshonos kisebbségek megmaradása és szabad fejlődése érdekében valósultak meg. Ezek az autonómiamodellek több évtizede működnek, s az Európa Tanács elemzése szerint egyként szolgálják az érintett államok szuverenitását és területi sérthetlenségét, valamint a kisebbségek gazdasági, szociális, kulturális és nyelvi fejlődését, közösségi életük kiteljesedését. Mindezen tapasztalatokra és a szlovákiai magyar közösség létszámának drasztikus csökkenésére való tekintettel az MKP elnöksége arra a következtetésre jutott, hogy újra kell fogalmazni az önkormányzati-önigazgatási elképzeléseket és igényeket. Ennek

érdekében az elnökség létrehozta azt a munkacsoportot, amely a rendszerváltást követő években megalkotott autonómia-koncepciókból kiindulva, s az azóta eltelt időszak nyugat-európai tapasztalatait figyelembe véve, nemzetközileg elismert szakemberek bevonásával olyan autonómiamodellt dolgoz ki, amely a szlovákiai magyar közösség igényeinek leginkább megfelel. Az MKP elnöksége megszavazta, hogy ezt az új autonómia-koncepciót politikai és szakmai előkészítését követően osztársadalmi vitára kell bocsátani. A testület ugyanis fontosnak tartja, hogy a végső változat a magyarság többségi akaratát tükrözze.

Csúrog: Közös államfői főhajtás az ártatlan áldozatok emléke előtt

A magyar és a szerb államfő együtt hajtott fejet szerdán a világháborúban ártatlanul kivégzett magyar és szerb áldozatok előtt Csúrogon, abban a faluban, ahol a legkegyetlenebb volt a megtorlás a vétlen polgári lakosság ellen. Az újonnan megépített emlékmű előtt helyezte el egyszerre koszorúját Áder János magyar és Tomislav Nikolic szerb köztársasági elnök, majd a két államférfi fejet hajtott a kivégzettek emléke előtt. Az emlékezés egyházi gyászszerteretással kezdődött, s a jelenlevő több száz ember – akik Vajdaság minden részéből érkeztek a csúrogi eseményre – együtt imádkoztak az 1944–45-ben kivégzettekért. A szertartást Péntes János szabadkai és Német László nagybecskereki püspök vezette. A falun kívül eső emlékmű megkoszorúzását követően a két elnök a falu központjában lévő Topalov-raktárban a pravoszláv rítus szerinti gyászszerteretés után közös megemlékezést tartottak az 1942-ben kivégzett szerbek tiszteletére, s ott is megtörtént a közös koszorúzás és főhajtás. A falu központi terén elhangzott beszédében Áder kiemelte, hogy a bűnnek nincs származása, sem nemzetisége, nincsenek bűnös népek, csak bűnös tettek. Hetven évet kellett várnunk arra, hogy ezt egymás szemébe nézve közösen is kimondhassuk, mondta a magyar államfő a nagy számban összegyűlt tömeg előtt. Utalt arra, hogy a mostani közös főhajtás fontos esemény a két nép közös történelmében. Tomislav Nikolic beszédében arról szólt, hogy a múlton már nem lehet változtatni, csak okulni belőle, s a napjaink nemzedékének feladata megállapítani a személyes felelősséget az elkövetett bűncselekményekért.

A „bűnös nemzetnek a bélyege” teherként nehezedett a vajdasági magyarságra, és most sikerült levetni ezt a terhet - mondta Korhecz Tamás, a Magyar Nemzeti Tanács (MNT) elnöke. Korhecz szerint nehéz szavakban kifejezni a történelmi esemény jelentőségét. Nagyon sokan és sokat dolgoztak azon, hogy ez megvalósuljon, és az utolsó percig voltak kételyei afelől, hogy sikerül-e megrendezni a közös megemlékezést a magyar és a szerb államfő részvételével. Pásztor István, a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) elnöke elmondta: a vajdasági magyarság már nagyon várt a szerdai csúrogi megemlékezésre. „Hét évtizede vártunk erre, s igazából nem én vagyok hivatott róla beszélni, hanem azok, akik családirag érintettek benne” - mondta Pásztor István. A politikus meghatottságát nem leplezve megjegyezte, hogy a megemlékezés utáni erős érzelmi töltet miatt nehéz minderről beszélnie. A vajdasági politikus szerint nagyon sok munkába és erőfeszítésbe

került, hogy megvalósuljon a csúrogi megemlékezés, és a két ország államfője közösen hajtson fejet az ártatlanul meggyilkolt magyar és szerb áldozatok emléke előtt. Ő sem rejtette véka alá, hogy sok olyan pillanat volt, amikor úgy tűnt, nem sikerül szerdán megrendezni a megemlékezést.

Korhecz Tamás kapta a Lőrincz Csaba-díjat

Korhecz Tamás, a vajdasági Magyar Nemzeti Tanács elnöke kapta idén a Lőrincz Csaba-díjat. A pénteki budapesti kitüntetési ünnepségen Németh Zsolt külügyi államtitkár azt mondta: a magyar-szerb kapcsolatokban ma a megbékélés jellemző, a kisebbségi jogok érvényesülése útján. Ezért a megbékélésért a vajdasági magyar politikai elit évek óta küzd. Ez a cél a magyar térség- és nemzetpolitika lényege is, amelynek ma a legeredményesebb területe a magyar-szerb kapcsolatrendszer - jelentette ki. Németh Zsolt hangsúlyozta: a magyar-szerb kapcsolatokban a történelmi áttörés időszakát éljük, de még sok a teendő. „Sok még a feltáratlan tény, a feltáratlan sír, a meg nem történt főhajtás az áldozatok előtt, a meg nem adott végtisztesség” - fogalmazott. Korhecz Tamás az elismerés átvétele után tartott előadásában elmondta: csak a vajdasági magyaroknak van a közjogba beágyazott autonómiamodeljük. Ez más Kárpát-medencei magyar közösségek követelése között is szerepelt, mégis csak nekik sikerült elérni, pedig sokan „már élve temették” az 1990-es években a vajdasági magyar közösséget - közölte. Úgy látja, ahhoz, hogy megvalósuljon az autonómia, elengedhetetlen, hogy azt az alkotmányban, de legalább törvényekben elismerjék, az egy nemzeti közösséghez tartozóknak lehetővé tegyék, hogy szabadon, demokratikusan megválaszthassák képviselőiket, és az így felálló választott testületnek közjogi jogosítványai legyenek, az állami hatáskörök egy részét gyakorolja.

